

OUT OF PRINT

Bert Bakker

'BESCHAVING, ECONOMIE EN KAPITALISME'

Geschiedenis is een ondergewaardeerde discipline. Ondergewaardeerd door economen, maar ook door accountants, die nota bene zélf historici zijn. Immers: een onderneming levert cijfers over een voorbij jaar aan, de accountant controleert die en verwerkt ze tot een coherent relaas. Maar herkennen ze patronen? Doen ze aan duiding?

Ten minste één geschiedenisboek zou in de rugzak van elke econoom en accountant moeten zitten. 'Beschaving, Economie en Kapitalisme (15e -18e eeuw)' heet het in vertaling. Het werd geschreven door de Franse historicus Fernand Braudel. In 1989 bracht uitgeverij Contact het uit, maar tien jaar eerder verscheen het als *Civilisation matérielle, Economie et Capitalisme - XVe-XVIIIe siècle*.

De grofweg 1.800 pagina's zijn opgedeeld in drie delen: I 'De structuur van het dagelijks leven', II 'Het spel van de handel' en III 'De tijd van de wereld'.

Braudel (1902-1985) werd in Frankrijk geboren, maar vooral de jaren dat hij in Algerije en later Brazilië werkte beïnvloedden zijn kijk op de wereld. Eind jaren veertig had hij al een zeer omvangrijke studie gepubliceerd over het Middellandse Zeegebied in de zestiende eeuw. Zijn aanpak was revolutionair: hij presenteerde niet, zoals gebruikelijk,

een opsomming van de opeenvolgende heersers en de oorlogen die ze voerden, maar beschreef een groot gebied dat al millennia een geschiedenis had gedeeld. En dat op drie niveaus: dat van het gewone dagelijkse bestaan van boeren en ambachtslieden. Daarboven de relaties tussen verschillende regio's voortvloeiend uit handelscontacten. Overschotten van de ene streek werden via handelaren omgezet in nuttige goederen uit andere regio's. Als derde niveau zag hij de grote economisch-politieke bewegingen die een heel werelddeel raken. Heel opmerkelijk: godsdienst en ideologie komen

maar marginaal aan de orde. Hij bracht het complexe materiële krachtenveld in beeld dat ontwikkelingen de ene of de andere kant op duwt.

Diezelfde driedeling hanteert Braudel ook in 'Beschaving, Economie en Kapitalisme', waarin hij heel West-Europa beschrijft in de zeer vormende periode van het eind van de Middeleeuwen tot aan de Franse Revolutie. Het waarom van de opbloei van steden - zoals Genua, Brugge, Antwerpen en Amsterdam - wordt belicht. Hij holt niet van veldslag naar pestepidemie naar troontendentenstrijd, maar kiest voor de echt lange termijn. Braudel laat zien hoe in delen van Europa - gezien het klimaat, de grondsoort en de demografie - een leefpatroon ontstond dat eeuwenlang doorgaat.

Daarnaast beschrijft hij middellange-termijnontwikkelingen, die onder meer door handel en technische ontwikkeling worden gestuurd. Pas als laatste komen de 'evenementen' aan bod. Gebeurtenissen die op het moment schokkend kunnen zijn of lijken, maar toch de langetermijntrends vaak niet wezenlijk beïnvloeden. Braudels les: laat je niet gek maken door 'evenementen'; zoek naar de onderliggende structuren van het leven. Daarin vind je de duiding van de rol die een organisatie - of een individu - speelt. Of zou moeten spelen.